

VEREJNÁ ZÓNA (AKO) NÁVYKOVÁ

Architekti **IGOR MARKO** a **PETER PASEČNÝ** sa zhodujú, že tráviť čas na voľnom priestranstve nemajú Slováci príliš v krvi. Možno práve ich spoločný projekt revitalizácie exteriéru pri Digital Parku túto bariéru naštrbí...

TEXT NELA KOVALSKÁ FOTO BOBO BOŠKA

Váš návrh revitalizácie sa dostal medzi nominácie tohtoročného CE-ZA-AR-a. Pôvodný verejný priestor bol realizovaný v roku 2012.

V čom spočíva váš inovovaný návrh?

I.M.: Pôvodný projekt od Cíglar – Marány bol založený na veľkých zatravnovaných plochách. Investor si však po čase uvedomil, že by bolo dobré rozšíriť toto pracovné a oddychové prostredie. Oslovil náš londýnsky ateliér Marko & Placemakers, aby sme skúsili pripraviť voľnú štúdiu. Dosť dlho sme na základe dialógov a predstáv klienta hľadali úvodné zadanie a spoločné riešenie. Krajinná tvorba vytvára na rozdiel od architektúry také projekty, ktoré sa organicky stále vyvíjajú. Preto musí mať každý takýto projekt istú flexibilitu a adaptabilitu do budúcnosti. Pre nás je dôležité sa na miesto vracieť. Návrh robíme ako proces, nie ako produkt. Keďže si veľmi dobre rozumieme s ateliérom 2ka, bolo pre mňa úplne prirodzené, že som ich prizval do spolupráce, pretože krajinnéj tvorbe rozumejú lepšie ako ja. Všetky návrhy, ktoré sa týkajú toho zeleného, dynamického, je ich práca. Tímu okolo Petra patrí obrovská vďaka, pretože na celú realizáciu osobne dohliadali.

Je to váš prvý spoločný projekt?

P.P.: Prvý zrealizovaný. Naša spolupráca začala pred štyrmi rokmi súťažou Park na Račianskom mýte.

I.M.: Práve táto súťaž dokázala, že sme si chemicky sadli. Momentálne máme rozpracovaný aj ďalší spoločný projekt pri komplexe Rosum a zopár väčších urbánnych projektov pre privátnych klientov.

Ktoré nové prvky a funkcie v Digital Parku pribudli?

P.P.: Ako už bolo spomenuté, na začiatku sme uvažovali, ako ľudí dostať von z budovy. Aj na základe mojich skúseností zo zahraničia si dovoľm tvrdiť, že Slováci sú diametrálne odlišní. Verejné priestory nie sme zvyknutí využívať. Ísť v pracovnom čase von, dať si kávu či spraviť si piknik nie je štandardné. Pri návrhu bolo naším

zámerom vytvoriť také podmienky, aby sa presunul pracovný priestor pod holé nebo. Preto vznikli kapsulové meeting roomy – stolíky so sedením s nainštalovanými elektrickými zásuvkami. K tomu sa pridružili aj ďalšie funkcie – petangová dráha, minigolfové ihrisko – a vďaka topológii vznikol nápad s amfiteátrom ako spoločným verejným priestorom na stretávanie. Dnes sa tu napríklad pravidelne cvičí joga.

I.M.: Vo verejných priestoroch u nás málokedy vidno prvky, ktoré by rozširovali aktivity. Skôr ide o formálnu štruktúru na základe estetického formátu. Bolo pre nás dôležité hovoriť od prvého momentu s investorom o aktivitách. Návrh sme nezačali dizajnom, ale riešeniami. Najskôr sme si vytvorili zoznam, čo by sa tu dalo vykonávať, a potom sme hľadali adekvátne riešenia, ktoré by tento priestor mohli meniť aj do budúcnosti. Krajina musí mať živý charakter. Mám rád veci autentické, ktoré sa nesnažia za niečo skrývať. A pre verejný priestor a krajinnú tvorbu to platí obzvlášť.

Scenár parku je stále otvorený. Čo by v ňom ešte mohlo pribudnúť?

I.M.: To bude záležať od klienta. Teraz má za úlohu pozorovať správanie ľudí – akým spôsobom budú tento priestor využívať. Možno sa na základe toho upraví zadanie do budúcnosti.

A čo výsadba – menila sa, prípadne rozširovala?

P.P.: Pôvodne tu bol iba trávnik. Vzhľadom na obsah, ktorý sme pridali, sa nám zdalo vhodné dať tomu nový rámec – zelený matrix, ktorý zahrňa všetky existujúce aj nové aktivizačné funkcie a prvky. Park zostal sčasti pasívny a vďaka veľkoplošnej výsadbe získal viac dynamiky. Použili sme okrasné trávy doplnené o cibuľoviny. Dôležitým faktorom bolo aj rešpektovanie globálnych klimatických zmien. Aj s ohľadom na to sme vyberali také druhy rastlín, ktoré nepotrebujú intenzívnu závlahu.

URBANISTI
MARKO@PASEČNÝ

Mesto by nemalo byť o domoch, ale o lepidle, čo je medzi nimi.

ZÁHRADA, BRATISLAVA

Rok realizácie: od roku 2012 dodnes. Autori: Ivana Pasečná, Peter Pasečný. Foto: Peter Pasečný

PARK BEETHOVENOVA, TRNAVA

Rok realizácie: 2014. Autori: Ivana Pasečná, Peter Pasečný, Lenka Korbefová. Foto: Juraj Jurík

NORTHALA FIELDS

Park v západnom Londýne realizovaný z recyklovaného stavebného odpadu. Rok realizácie: 2007. Autori: Igor Marko a Peter Fink. Foto: Chris McAleese

I.M.: Zásadné bolo, že sme chceli použiť triangulárnu topológiu v takej sile a mierke, ktorá tu už bola navrhnutá. Keďže je jestvujúca architektúra veľmi výrazná, náš prístup bol veľkorysejší a zvolili sme veľkoplošné výsadby. Presvedčili sme investora, že výsadby musia mierkovo korešpondovať s hmotou budovy. Vysoké trávy majú nielen estetický charakter, ale aj obsahový a funkčný – dnes vytvárajú pri sedení akúsi prirodzenú bariéru od rušnej komunikácie. Pre nás bolo zásadné dosiahnuť čo najviac dynamický charakter krajiny, aby pekne kontrastoval so statickou architektúrou. Pohľad na vysoké pohybujúce sa trávy je veľmi príjemný a upokojujúci.

Kvalita slovenského verejného prostredia je často diskutovaná... Posunula sa niekam za ostatné roky, a kde vidíte jej najväčšie rezervy?

I.M.: Fascinuje ma, ako na Slovensku všetci kritizujú túto problematiku, no nič sa s ňou nerobí. Problém vidím v absencii legislatívy alebo inej páky. O zeleni sa dobre hovorí, lebo je to aj politická téma, ale pozrime sa, koľko je napríklad v Bratislave funkčných parkov. Zelene je tu dosť, ale je nefunkčná, zanedbaná, nesystémová. Zeleň

treba chápať ako aktívnu, a nie pasívnu, dekoratívnu vec. A potom je tu ešte problém nášho hlboko zakoreneného pocitu vlastníctva. Majetok by však nemal končiť za hranicou nášho obydla.

P.P.: Z vlastnej skúsenosti môžem potvrdiť, že ak aj je možnosť, ľudia sa revitalizácie verejných priestorov boja. Obyvatelia majú často obavu, že vylepšený priestor priláka do ich teritória cudzích.

Váš odkaz, prípadne méta do budúcnosti v oblasti krajinej architektúry?

P.P.: Nebojme sa verejných priestorov, treba sa odvážiť prevziať na seba zodpovednosť. Čím viac pozitívnych príkladov vznikne, tým skôr sa to zmení. A z odbornej stránky – je na škodu, že absentuje medziodborová spolupráca, najmä medzi architektom a krajinným architektom.

I.M.: Problém súvisí s komunikáciou, ktorá tu stále viazne. Sme veľmi polarizovaná spoločnosť. Ľudia sú v kŕči, majú pocit, že musia presadiť svoj mikropriestor. Pokiaľ sa to nezlomí, nemáme šancu dostať sa do priestoru spoločenskej výmeny. Paleta sa otvorí, až keď ľudia začnú byť k sebe milší a slušnejší. **H.**

PROFIL

Igor Marko

Slovensko-britský architekt a urbanista žije od roku 1996 v Londýne, kde vedie ateliér Marko & Placemakers. Je podpísaný pod množstvom transformačných projektov v Európe a Severnej Amerike. Za zmienku stojí Northala Fields Park v Londýne a Irwel River Park – komplexná stratégia revitalizácie nábrežia v Manchestri. Jeho podpis má aj niekoľko bratislavských priestorov – pre súkromných klientov, ale aj z oblasti verejného sektora.

Peter Pasečný

Spolu s manželkou Ivanou vedú od roku 2009 ateliér krajinej architektúry 2ka. V súčasnosti sa transformujú na medziodborový tím landscape and urban architects, venujú sa komplexnej činnosti v oblasti tvorby verejného priestoru. Všetci z „dvojky“ majú skúsenosti z pôsobenia v uznávaných zahraničných ateliéroch, navrhujú a realizujú verejné priestory – námestia, parky, ale aj záhrady pre súkromných investorov.